

MUQIMIYNI YOD ETGAN SHOIR!

Yo'ldosheva Farangiz Sayfiddin qizi

Toshkent davlat transport universiteti

Yurisprudensiya (xalqaro transport huquqi) 2-bosqich talabasi

E-mail: yoldoshevafarangiz311@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston xalq shoiri maqsud Shayxzoda tomonidan Muhammad Aminxo'ja Muqimiy hayotining eng mashaqqatlarga boy davrlarda ham ularning og'irbosiqlik bilan yengib o'tgan buyuk shaxs siymosini tarannum etgan.

Kalit so'zlar: shoir, hujra, minora, ijod, mashaqqat.

ПОЭТ, КОТОРЫЙ ПОМНИЛ МУКИМИ!

Юлдошева Фарангиз Сайфиддиновна.

ТАШКЕНТСКАЯ ОБЛАСТЬ ТРАНСПОРТНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

Юриспруденция (международное транспортное право) студент 2 ступени

yoldoshivafarangiz311@gmail.com

Абстрактный. В этой статье народный поэт Узбекистана Мақсуд Шайхзаде прославил великую личность Мухаммада Аминходжу Муками, преодолевшего самые трудные времена своей жизни.

Ключевые слова: поэт, келья, башня, творчество, трудолюбие.

A POET WHO REMEMBERED MUQIMI!

Yoldosheva Farangiz Sayfiddinovna

TASHKENT STATE TRANSPORT UNIVERSITY

Jurisprudence (international transport law) 2nd stage student

yoldoshevafarangiz311@gmail.com

Abstract. In this article, the People's Poet of Uzbekistan, Maqsud Shaikhzada, glorified the great personality of Muhammad Aminkhoja Mukimi, who overcame the most difficult times of his life.

Key words: poet, cell, tower, creativity, hard work.

Muqimiy Aminxo‘ja Mirzaxo‘ja o‘g‘li-shoir va mutafakkir. O‘zbek demokratik adabiyoti asoschilaridan. Otasi toshkentlik, onasi Oyshabibi xo‘jandlik bo‘lib, Qo‘qonda yashaganlar. Muqimiy boshlang‘ich ma‘lumotni mahallasidagi maktabda olgan. Onasi Muhammad Aminxo‘jada she‘riyatga havas uyg‘otgan. Muqimiy Qo‘qondagi Nodira bino qildirgan «Moxlar oyim» madrasasida, so‘ng Buxoro madrasalaridan birida o‘qigan. 1876 yilda Qo‘qonga qaytgach, yer qurilishi mahkamasida mirzalik qilgan. 70-yillar oxirlarida Qo‘qonga qaytgan va ijod bilan shug‘ullangan. Otasi vafotidan so‘ng moddiy ahvoli og‘irlashgach, «Hazrat» madrasasining kichik bir hujrasiga ko‘chib o‘tgan (1885), butun umri qashshoklikda kechgan. Bir necha bor Toshkentga sayohat qilgan (1887—88, 1892), Toshkentdagi yangiliklar bilan tanishgan. Toshkent madaniy va adabiy hayotini chuqur o‘rgangan. Almaiy, Nodim kabi ilg‘or ruhdagi ijodkorlar bilan aloqa bog‘lab, ijodiy hamkorlik qilgan. Muqimiy yashab ijod etgan davr adabiy hayoti murakkab edi. Bunday muhit Muqimiy ijodiga kuchli ta‘sir ko‘rsatdi. Ijodining ilk davrida qisman shaklbozlik unsurlari, san‘atpardozlik mayllariga berilish ham uchraydi. Lekin tezda bu xil an‘analardan voz kechib, jamiyatdagi illatlarga, eskilik aqidalariga tanqidiy nazar bilan qaradi.¹ Shunday mashaqqatli zamonlarni boshidan kechirgan Muqimiy haqida ikki xalqning suyuqli farzandi Maqsud Shayxzoda shunday yozadi:

Ko‘hna madrasaning tanho hujrasi,
Sarhovuz labida baland chinorlar.
Barglarda o‘ynashar nurlar zarrasi,
Falakka yolvorar horg‘in minorlar.

Umr atalmish kitobingizning qay sahifasida qanday kunlar yozilganini hech qachon bilmaysan kishi. Muqimiyning ham ayni boshiga og‘ir kunlar tushib madrasaning bir hujrasida yashab, g‘aribona hayot kechirgan serqirra ijodkorning hayotini u yashagan hujra atroflarida ko‘kka yolvorgan horg‘in minorlar deb tasvirlagan.

So‘lgan bog‘chalarning shabbodasidan,
Singan piyolaning qon bodasidan.
Bevafo dilbarning bo‘sh va‘dasidan,
Noliydi shoirning o‘rtangan bayti,
Ayniqsa, bahorning ilk kelgan payti.

¹ <https://tafakkur.net/muhammad-aminxoja-muqimiy.haqida>

Shoir qalami bilan o'z davrining eng muammoli, ziddiyatlarga to'la holatlarini aks ettiradi. Shu sabab Shayxzoda bo'lib o'tgan har qanday dilxiraliklarni tasvirlar ekan shoir bayti azoblanadi deya ta'riflanadi.

Sevgidan qorilgan chin zuvalasi,
Sevgan qofiyasi jon bilan jonon:
Bir go'zal dastidan oh-u nolasi,
Ishqning ko'chasida yo'qolmish imon.

Muhabbat-inson qalbining eng nozik hislari bilan qorishilgan bebaho tuyg'udir. Siz kimnidir chin yurakdan yaxshi ko'rib qolsangiz, siz u uchun dunyolarni ham alishishga tayyor bo'lasiz. Bu tuyg'u shunchalar go'zal bo'lishi bilan bir qatorda u qalbimizni imondan uzoqlashtirishi ham mumkin. Bu insondagi eng yomon voqeadir deya olamiz.

Ey, yaxshilar xaylin nozik miyoni,
Garchand erdim yomonlarning yomoni,
Bazmlarda qilgan eldin nihoni-
Lutf-u ehsonlarning yodinga tushdi!

Men insonlarning ichida nozik insonlardan bo'lsam-da, ammo ular ichida eng yomoni ham o'zimman deya shoir kamtarlik qilgan.

O'tga oshiftadir misli zardushtiy,
Vatan gulzorining o'tli bulbuli,
Hatto tushlarimda yashil Farg'ona.
Nomardlar ichidan shoir qayg'uli,
Lekin bir kulganda u hajviyona
Yolg'on-u ochko'zlik, bo'hton va tuhmat.

Qo'qonda tug'ilgan muqimiy yashil Farg'ona vodiysini, vatanining betakror gulzorlarini va sho'x xonish qiladigan bulbullarini ajoyib tasvirlagan.

Nomardliklar, bo'htonlar va ochko'zlik qarshida shoir atalmish qalbning ko'ngli qayg'ularga to'ladigan ahvoli tasvirlangan. Inson bir martalik hayotda yashar ekan hamisha o'zining asl insoniylik maqomini saqlay bilishi bu eng oliy maqsaddir.

Jafo, riyokorlik, zulm-u qabohat,
Shoirdan zarba yer navbatma-navbat.
Peslar tepasidan boshlar qahqaha,
Kuladi jo'sh bo'lib mahalla, dara.

Jamiyki yomon xislatlarni barcha qalbning eng ashaddiy dushmani ekanligini va har xil shunday yomon illatlar shoir tomonidan tilga olinib qoralangandan so'ng ular shoir qalamidan zarba yeydi ma'nosida tasvirlangan.

Muqimiy lirikasi chuqur optimizm bilan sugʻorilgan, hayotiylik ushbu lirikaning asosiy va yetakchi xususiyatlaridan. Muqimiy real muhabbatni, insonni kuylagan. Sheʼrlarining tub mohiyatini inson kechinmalari, sevinch va alamlari, istak va armonlari, kurashlari tashkil etgan. Ularda doʻstlik, sadoqat, samimiyat, vafodorlik, sabot va matonat ulugʻlangan va bular orqali shoir kishilarda yaxshi xususiyatlarni tarbiyalashga intilgan. Adolatli va baxtli zamoni orzu qilgan, shunday kunlar kelishiga ishongan («Kelur oxir seni ham yoʻqlagʻudek bir zamon yaxshi» va boshqa). Hasrat, shikoyat, norozilik motivlari mavjud boʻlgan sheʼrlarida ham kelajakka ishonch, farovon hayot haqidagi orzu-ideallari aks etgan.²

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (REFERENCES)

1. <https://tafakkur.net/muhammad-aminxoja-muqimiy.haqida>
2. M.Shayxzoda. Sheʼrlar.
3. <https://arboblar.uz/uz/people/mukimi>
4. <https://n.ziyouz.com/portal-haqida/xarita/uzbek-sheriyati/o-zbek-mumtoz-adabiyoti/muhammad-aminxo-ja-muqimiy-1850-1903>

² <https://tafakkur.net/muhammad-aminxoja-muqimiy.haqida>